

Kamil Wabnic
Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
kamil.wabnic2@uwr.edu.pl

REGULAMIN DZIAŁU FORUM DYSKUSYJNEGO. STRUKTURALNE WYZNACZNIKI WZORCA GATUNKOWEGO¹

Słowa kluczowe: regulamin działu, forum dyskusyjne, gatunek

Keywords: forum rules, Internet forum, genre

Celem artykułu jest określenie tożsamości gatunkowej oraz ustalenie elementów tworzących aspekt strukturalny wzorca gatunkowego tekstów, które pojawiają się na forach dyskusyjnych pod uogólnioną nazwą *regulamin działu*. Materiał do badań stanowią teksty pochodzące ze *Sportowego Forum Dyskusyjnego*.

Pojęcie gatunku i wzorca gatunkowego

W niniejszym artykule przyjmuję definicję gatunku za Marią Wojtak (2004/2008: 354): „gatunek jest tworem abstrakcyjnym, zbiorem konwencji, które podpowiadają członkom określonej wspólnoty komunikatywnej, jaki kształt nadać konkretnym interakcjom”.

Obok gatunku M. Wojtak (ibid.: 354–355) definiuje także pojęcie *wzorca gatunkowego* – zbioru „reguł dookreślających najważniejsze poziomy organizacji gatunkowego schematu, relacje między poziomami i sposoby funkcjonowania owych

---

¹ Artykuł powstał w dużej części na podstawie pracy magisterskiej *Struktury gatunkowe forum internetowego. Na przykładzie Sportowego Forum Dyskusyjnego* napisanej pod kierunkiem dr hab. Moniki Zaśko-Zielińskiej prof. UW r. na Uniwersytecie Wrocławskim.

poziomów”. W myśl tej koncepcji na wzorzec gatunkowy składają się cztery aspekty: aspekt strukturalny – „określona struktura (model kompozycyjny), a więc rama tekstowa, podział na segmenty, relacje między segmentami”; aspekt pragmatyczny – relacje nadawczo-odbiorcze, cel illokucyjny, kontekst funkcjonalny; aspekt poznawczy – „tematyka i sposób jej przedstawiania”; aspekt stylistyczny – cechy stylistyczne zależne od struktury i pragmatyki.

Wzorzec gatunkowy obejmuje całość wymienionych aspektów, są one wzajemnie zależne od siebie i stałe wobec wzorca. Wzorzec gatunkowy w wyniku zmieniających warunków społecznych i kulturowych funkcjonuje pod postacią wielu wariantów. Wyróżnia się trzy kategorie wzorców: wzorzec kanoniczny – „decydujący o tożsamości gatunku i obejmujący określoną gamę wyznaczników strukturalnych, pragmatycznych i stylistycznych”; wzorce alternacyjne – powstają na skutek zmian w aspektach wzorca, „w wielu gatunkach początkiem alternacyjnych modyfikacji są przekształcenia struktury”; wzorce adaptacyjne – „nawiązania do obcych schematów gatunkowych” (ibid.: 355–356).

Procesy gatunkotwórcze

Wzorce adaptacyjne zajmują obszar w przestrzeni genologicznej, w którym dochodzi do wzajemnego krzyżowania się gatunków – zachodzą tam procesy, doprowadzające do powstawania hybryd gatunkowych oraz nowych gatunków (ibid.: 355).

Stefania Skwarczyńska kształtowanie się nowych gatunków dostrzegła w procesie wyodrębniania się *odmian gatunkowych*, którym można przypisać pewne właściwości charakterystyczne dla wzorca alternacyjnego:

Macierzystym podłożem struktury odmiany gatunkowej jest zawsze struktura określonego gatunku, która precyzuje się specyficznie pod wpływem nacisku rozmaitych uwarunkowań społeczno-historycznych i zapotrzebowań społecznych (Skwarczyńska 1965: 153).

Skwarczyńska podaje także kilka źródeł nowych gatunków, najważniejsze to: konkretny tekst jako źródło gatunku, struktura jednego gatunku jako podłoże nowych gatunków, powstanie nowego gatunku przez scalenie się innych gatunków, aglutynacja gatunków, nowy układ tematyczny (ibid.: 247–269). Istotna wydaje się geneza wynikająca z *nowego układu tematycznego*, wówczas to np. przemiany technologiczne: „tendencje rozwojowe danego momentu społeczno-historycznego” (ibid.: 264) odpowiadają za powstanie gatunku.

Pogląd ten znajduje swoje odzwierciedlenie w sytuacji systemu gatunkowego współczesnego języka. Internet jako metamedium² umożliwia tworzenie tekstów

2 Sieć internetowa jako *metamedium* może być rozważana wielopoziomowo – Internet jako nadrzędna struktura, w której funkcjonują rozmaite typy połączeń i protokołów dające różne

w sposób relatywnie prosty, a co za tym idzie, jest także miejscem, w którym można obserwować wzmożone procesy gatunkotwórcze. Marina Santini zauważa, że gatunki nie są całkowicie odrębnymi bytami – wzajemnie na siebie nachodzą i wciąż ulegają przemianom (Santini 2007: 76). Dynamiczność gatunków doprowadza do ewolucyjnych zmian oraz możliwości wchodzenia w krzyżowe lub równoległe relacje (podobnie postrzega te zjawiska M. Wojtak).

Krzyżowanie i łączenie się gatunków umożliwia m.in. istnienie hybrydyzmu gatunkowego (ang. *genre hybridism*). W obręb tego zjawiska Santini (2007) włącza kilka kategorii form gatunkowych. Pierwszym zjawiskiem związanym z hybrydyzmem genologicznym są gatunki mieszane (ang. *mixed genre*) składające się z połączenia cech kilku gatunków (np. tragikomedie). Kolejne zjawisko to teksty wielogatunkowe (ang. *multi-genre document*), czyli teksty, w obrębie których nakładają się na siebie gatunki tworzące pewną całość, niemającą skonwencjonalizowanego wzorca. W ich skład mogą wchodzić także teksty opisywane przez Marię Krauz (2016: 261–274) jako klastry tekstów. Pojęcie klastrow tekstów M. Krauz wprowadza za Ulrichem Püschelem (1997), określa w ten sposób twory prasowe powstałe z koegzystujących ze sobą gatunków połączonych tematem. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku kolekcji gatunków oraz gatunków w formie kolekcji, opisywanych przez M. Wojtak (2011, za: Bulisz 2015)³.

Santini zwraca także uwagę na fakt niewyrazistości części nazw gatunkowych – niektóre teksty można przyporządkować do kilku gatunków, co również jest przejawem hybrydyzmu. Także Bożena Witosz zauważa bliskie pokrewieństwo niektórych gatunków, z którym może wiązać się niejasność dyferencjacji nazw gatunkowych, por.:

Przekształcanie form gatunkowych ma charakter wielokierunkowy i wielopoziomowy. [...] Tworzą się konstelacje bliskich sobie gatunków. W teoretycznym opisie można uznać jeden z nich (jednak przy zachowaniu typologicznej odrębności pozostałych form mających odrębne nazwy) za reprezentanta całego zespołu (prototyp), a pozostałe – pozostające z nim w relacjach podobieństwa – umieścić w odpowiedniej od niego odległości. Tym samym [...] system typologii grupowałby również w określone bloki gatunki, którym przypisujemy status autonomiczny (Witosz 2001: 79).

---

możliwości komunikowania i przesyłania informacji, oraz sama sieć WWW, w obrębie której współlistnieją środki komunikowania, takie jak strumieniowanie wideo, audio (pokrewne radiu i telewizji), strony WWW komunikacji jednokierunkowej obfitujące w teksty pisane (pokrewne prasie) oraz strony WWW komunikacji wielokierunkowej, m.in. czaty i fora internetowe (pokrewne rozmowie). W takiej perspektywie Internet staje się jedynie technicznym narzędziem, a rolę mediów pełnią konkretne strony internetowe i programy komputerowe. Terminu *metamedium* w kontekście Internetu użyła Małgorzata Kita (2016).

- 3 Autorka wyróżnia: *gatunki w formie kolekcji* – czyli takie gatunki, które składają się z innych gatunków i mogą przybierać różne formy, jednak posiadają wspólną ramę – oraz *kolekcje gatunków* – czyli takie teksty, które składają się z różnych gatunków podporządkowanych tematowi, ale niemających wspólnego zakotwiczenia strukturalnego (Wojtak 2011, za: Bulisz 2015).

Drugim zjawiskiem będącym wynikiem procesów gatunkotwórczych (obok gatunków mieszanych) jest indywidualizacja (*individualization*), która jest opisywana jako wynik całkowicie wolnej ekspresji nadawcy tekstu (Santini 2007: 77)⁴. Taki tekst nie daje się przypisać do żadnego gatunku, ponieważ wszystkie jednoznaczne wyznaczniki gatunków są w nim zatarte. Wydaje się to mało prawdopodobne, ponieważ powinno być możliwe wydzielenie z tekstu pewnych części, które można zidentyfikować jako np. akty mowy. Jeśli taki tekst jest poprawnie skonstruowany – nie ma rażąco zaburzonej spójności – możliwe jest wyznaczenie wspólnych cech poszczególnych części – przede wszystkim w warstwie referencyjnej – i opisanie tekstu jako formy hybrydycznej.

Istnienie wszystkich tych zjawisk genologicznych znacząco komplikuje sytuację wielu tekstów oraz uniemożliwia ich jednoznaczną klasyfikację gatunkową. Przykładem gatunku o tak złożonej genezie jest regulamin działu na forum dyskusyjnym. Próba opisu jego struktury oraz klasyfikacji gatunkowej jest celem niniejszego artykułu. Analiza koncentruje się przede wszystkim na wydobyciu z badanych tekstów wyznaczników aspektu strukturalnego gatunku. Dzięki takiej procedurze można będzie wyprowadzić wnioski dotyczące roli wskazanych składników wzorca w kształtowaniu się tożsamości gatunkowej analizowanych tekstów.

Forum dyskusyjne

Forum dyskusyjne jako rodzaj strony internetowej służy głównie prowadzeniu dyskusji, której celem ma być wymiana poglądów i informacji na określony temat. Komunikacja na forum ma postać asynchroniczną. Do publikowanych tekstów można w każdej chwili wrócić, teksty te mają bowiem trwały charakter i służą gromadzeniu informacji (Karwatowska, Jarosz 2013: 110–112).

Powstanie forów dyskusyjnych było wynikiem przenoszenia formy *usenetowych*⁵ grup dyskusyjnych na strony WWW, a co za tym idzie – do protokołu HTTP. Dzięki temu możliwe było prowadzenie dyskusji przy pomocy przeglądarki WWW, zbędne stały się dodatkowe programy służące do korzystania z grup dyskusyjnych. Forum dyskusyjne w kategoriach usługi internetowej jest zatem hybrydą strony internetowej i grupy dyskusyjnej.

Forum dyskusyjne, aby mogło pełnić swoje komunikacyjne funkcje, ma zorganizowaną strukturę, w której jedną z jednostek podziału zwykle są tematycznie zdefi-

---

4 Zagadnienie indywidualizacji można porównać do jednego ze sposobów realizacji reguł wzorca. Maria Wojtak proponuje wprowadzenie pojęcia okazji gatunku w stosunku do „wypowiedzi oryginalnej, a nie zwykłej reprezentacji jednego z wariantów wzorca”. Okazy gatunku stanowią wg niej przejaw hybrydyzmu, ponieważ składają się z elementów, które można zidentyfikować jako „wyraźne sygnały przynależności gatunkowej” (Wojtak 2004/2008: 358).

5 O *usenecie* i grupach dyskusyjnych pisze Alina Naruszewicz-Duchlińska (2014).

niowane działy. Częstym zjawiskiem tekstowym w obrębie działów są funkcjonujące tam regulaminy, które precyzują dozwolony sposób komunikacji w danym dziale. Właśnie regulamin działu jest przedmiotem opisu niniejszego artykułu.

Opis materiału

W niniejszym artykule poddano analizie 22 regulaminy działów, pochodzące ze *Sportowego Forum Dyskusyjnego* (dalej: *SFD*). Forum znajduje się pod adresem www.sfd.pl/Forum i ma charakter publiczny, tzn. zdecydowana większość wątków jest dostępna do przeglądania bez konieczności rejestracji, oraz sprofilowany – skupia się na tematyce związanej z uprawianiem sportów, głównie siłowych. Te dwie cechy zdecydowały o wyborze właśnie tego forum do analizy struktur gatunkowych.

Ułatwienie dostępu do forum powoduje wzrost liczby jego użytkowników, co zwiększa liczbę publikowanych tekstów, a to korzystnie wpływa na utrwalenie i ustabilizowanie się nowych form genologicznych.

Istotne jest także tematyczne sprofilowanie forum. W przeciwieństwie do forów ogólnych fora sprofilowane wydają się lepszym podłożem do wykształcania się nowych, ustabilizowanych wzorców gatunkowych lub hybryd gatunkowych, gdyż takie byty genologiczne służą ściśle określonym przez profil tematyczny celom pragmatycznym i znacząco odchodzą od kanonicznego wzorca dyskusji, która leży u fundamentu forum dyskusyjnego. Fora ogólne zdają się pozbawione tego potencjału gatunkotwórczego (lub w dużej mierze jest on ograniczony), ponieważ nie ma tam wymogów odnoszących się do tematu i powodujących stabilizację nowych form genologicznych.

Typy wątków na forum dyskusyjnym

Wątki forum dyskusyjnego mogą być porządkowane na różne sposoby, jednak budowa działu wymusza niejako typologię hierarchiczną, w której wątki są podzielone ze względu na umiejscowienie. Sposób umieszczania wątków w dziale na analizowanym forum pozwala wyróżnić dwa podstawowe typy: wątki zwykłe i wątki podwieszane.

Większość wątków zwykłych prezentowana jest na stronie działu w formie listy tytułów i układana jest przez interfejs chronologicznie według czasu ostatniej aktywności użytkowników w danym wątku: wątek najnowszy umieszczany jest najwyżej.

Drugi typ wątków to wątki podwieszane. Jest to zwykle niewielka grupa wątków (na *SFD* liczą od 1 do 11 wątków w dziale), które znajdują się w specjalnie wydzielonej sekcji działu – na *SFD* te wątki oznaczone są nagłówkiem *Podwieszane tematy*.

Wątki te zawsze znajdują się na górze strony i nie są zastępowane przez nowsze wątki zwykle. Są to wątki z wielu względów najważniejsze dla działu. Na tę listę trafiają wątki szczególnie istotne dla społeczności forum i zawierające ważne informacje oraz wątki, które porządkują funkcjonowanie forum. Za podwieszanie wątków odpowiadają moderatorzy forum.

W niniejszym artykule analizie zostały poddane 22 teksty pochodzące z różnych działów *SFD*. Wszystkie badane teksty można określić jako *wątki regulaminowe / regulaminy działu*. Należą one do wątków podwieszonych ze względu na swój szczególny charakter.

Wątki regulaminowe

Funkcjonowanie społeczności forum dyskusyjnego jest ściśle regulowane przez netykietę i regulaminy – w dużym stopniu wpływa to na komunikację, gdyż ustala np. dozwolone sposoby komunikowania się, zakres poruszanych treści oraz hierarchię pragmatyczną użytkowników. Jednym z elementów treści regulujących komunikację są wątki podwieszane o charakterze porządkowym.

Autorami postów inicjujących te wątki zwykle są moderatorzy, administratorzy lub osoby opiekujące się danym działem, czyli użytkownicy umieszczeni wysoko w hierarchii pragmatycznej. Użytkownicy forum bez specjalnych uprawnień zwykle nie mogą dodawać nowych postów, są to więc wątki zamknięte.

Tytuły regulaminów

Wątki te zwykle w tytule zawierają informację o tym, że znajdują się w nich istotne regulacje. Nadawcy wątków regulaminowych posługują się jednak dwiema różnymi strategiami komunikacyjnymi, które decydują o różnicowaniu tytułów analizowanych tekstów. Część wątków posiada klasyczne tytuły, które zawierają nazwę gatunkową tekstu wyrażoną nominalnie w słowach *regulamin* lub *regulamin działu*:

- (1) REGULAMIN DZIAŁU – ANKIETA⁶;
- (2) Regulamin – zasady zamieszczania badań i publikacji;
- (3) REGULAMIN I ANKIETA DZIAŁU;
- (4) REGULAMIN DZIAŁU ZDROWIE I URODA.

Druga strategia komunikacyjna korzysta z zabiegów o charakterze perswazyjnym, mają one zachęcić użytkowników forum do przeczytania regulaminów oraz

---

6 We wszystkich przykładach zachowano pisownię oryginalną.

stosowania się do nich. Są to tytuły alternacyjne⁷. Również odwołują się do nazwy gatunkowej, jednak są dodatkowo nacechowane perswazyjnie, lub w ogólne nazwa gatunkowa w nich nie występuje. Tytuły alternacyjne mogą zawierać tryb rozkazujący czasownika *przeczytać*. Oprócz imperativu jako narzędzie perswazji może zostać zastosowana również groźba: w tytule autor oznajmia, że za niestosowanie się do zapisów umieszczonych w wątku użytkownicy będą otrzymywali tzw. bany, czyli zostanie im zablokowana możliwość pełnego korzystania z całego forum lub działu:

- (5) !!! WITAMY – PRZECZYTAJ! ZANIM ZAŁOŻYSZ TEMAT !!!;
- (6) Przeczytaj zanim założysz temat – REGULAMIN;
- (7) REGULAMIN I OBOWIĄZKOWA ANKIETA ALBO BAN !!!.

Tytuły wątków regulaminowych często są wyróżniane typograficznie, np. poprzez zastosowanie wersalików lub zmnożonych znaków nieliterowych, takich jak wykrzykniki, znaki mniejszości i większości, asteryski etc.:

- (8) !!! WITAMY – PRZECZYTAJ! ZANIM ZAŁOŻYSZ TEMAT !!!;
- (9) >>> ANKIETA <<< / REGULAMIN DZIAŁU DOPING;
- (10) ***REGULAMIN DZIAŁU I ANKIETA***.

Te zabiegi mają przyciągnąć uwagę odbiorców, aby ci zapoznali się z regulacjami i mogli bez problemów komunikować się na forum. Na uwagę zasługuje fakt, że stosowanie tego typu wyróżnień według zasad netykiety zwykle jest uznawane za naganne, jednak w tytułach wątków regulaminowych jest akceptowane, gdyż są to wątki najważniejsze z punktu widzenia pracy wykonywanej przez moderatorów – czuwania nad porządkiem na forum.

Struktura regulaminów

Poniższy fragment artykułu zawiera analizę poszczególnych komponentów składających się na aspekt strukturalny wzorca regulaminu forum. Schemat 1. stanowi efekt tej analizy i przedstawia strukturalny aspekt wzorca gatunkowego wątku regulaminowego, który może obejmować osiem komponentów, przy czym siedem to elementy fakultatywne. Komponentem konstytutywnym jest jedynie spis reguł wyróżniony na schemacie pogrubieniem.

---

7 O sposobach funkcjonowania tytułów w tekście pisze M. Wojtak (2004/2008). W wypadku tytułów analizowanych tekstów istotne jest to, że mają one charakter paratekstowy (zob. Loewe 2007) i znajdują się na zewnątrz właściwego tekstu. Reprezentują tekst na liście wątków w dziale forum.

W obrębie komponentów funkcjonują elementy, które mogą występować niezależnie od siebie. Wyjątkiem są te oznaczone na schemacie 1. ramką przerywaną – są to warianty jednego elementu. Wystąpienie jednego wariantu uniemożliwia pojawianie się pozostałych. Analiza ujawnia również występowanie w schemacie strukturalnym wzorca elementów pokrewnych innym gatunkom, co świadczy o hybrydzie tego wzorca.

Teksty publikowane w wątkach regulaminowych zwykle ograniczają się do jednego postu tworzącego spójną całość. Post może rozpoczynać się *formułami początkowymi*, zwykle sprowadzonymi do formy czasownika *witać*:

- (11) Witaj w dziale **Zdrowie i Uroda**;
- (12) Witamy w nowym dziale „**KUCHNIA SFD**”.

Element ten jest jednak fakultatywny i często nie występuje. Wynika to z funkcji delimitacyjnej formuł początkowych, które jako element ramy tekstowej m.in. służą sygnalizowaniu początku tekstu (por. Bartmiński, Niebrzegowska-Bartmińska 2012: 225). W wypadku forum internetowego funkcje ramy tekstowej często przejmuje interfejs, który precyzyjnie wyznacza granice tekstu. Dlatego formuły początkowe często zanikają w tekstach, w których ich funkcje ograniczają się do delimitacji, pozostają zaś tam, gdzie pełnią np. funkcję pragmatyczną.

Kolejnym elementem wątku jest krótkie *wprowadzenie*, które może przyjmować różny kształt. Podstawowe wprowadzenie to *nakaz przestrzegania regulaminu*, np.:

- (13) Przed rozpoczęciem nowego tematu powinieneś się zapoznać z regulaminem działu . Stosując się do niego ułatwisz zadanie osobom chcącym Ci pomóc.

Innym – lecz nie alternatywnym – typem wprowadzenia jest *opis tematyki i przeznaczenia działu*, np.:

- (14) dział przeznaczony jest dla osób młodych, lub osób które zaczynają swoją przygodę w świecie sportu. Dlaczego dział dla młodzików? ponieważ nie mają jasno sprecyzowanych planów jak osoby starsze, często czują się zagubione, dlatego postanowiliśmy uruchomić dział specjalnie dla nich, by ułatwić łapanie podstaw wiedzy o treningu, odżywianiu i suplementacji.

Nakaz przestrzegania regulaminu i opis tematyki działu to fakultatywne elementy struktury gatunku, które mogą występować niezależnie od siebie.

Najistotniejszą częścią tekstów tego typu jest *spis zasad*, który może przyjmować różne formy. Jedną z nich jest numerowane lub nienumerowane wypunktowanie zasad, spis może też być podzielony na sekcje za pomocą śródtytułów. Czasem regulacje przyjmują formę rozbudowanych akapitów bez wypunktowań. Zdarza się także

Schemat 1. Strukturalny aspekt wzorca gatunkowego wątku regulaminowego; opracowanie własne na podstawie analizowanego materiału

formuły początkowe	formuły adresatywne
wprowadzenie	informacja o konieczności przestrzegania regulaminu
	opis tematyki działu
regulamin	opis zasad panujących w dziale
	zasady w formie listy numerowanej
	zasady w formie listy nienumerowanej
wzór ankiety	lista z wolnymi miejscami do uzupełnienia
	opis treści, które powinna zawierać wypełniona ankieta
instrukcja	opis pożądanego sposobu konstruowania wątku / tytułu wątku
kategoria hiperłączy	lista z hiperłączami do ważnych dla działu stron internetowych lub wątków
powiadomienie	konieczność akceptowania regulaminu
	zrzucenie odpowiedzialności
formuły kończące	zachęcenie do korzystania z działu
	pozdrowienia
	pożegnania

wyróżnianie istotnych zapisów przy pomocy wersalików, pogrubienia lub zastosowania kolorowego pisma. Ponadto zapisy umieszczane w wątkach regulaminowych zwykle są dostosowane do konkretnych działów, których dotyczą.

Kolejnym istotnym elementem jest opis wzoru *ankiety* (często taka treść jest komunikowana w tytule wątku). Ankieta w wielu działach jest obligatoryjnym tekstem, który muszą wypełnić wszystkie osoby zadające pytania w danym dziale. Zawiera podstawowe informacje o użytkowniku, niezbędne do udzielenia właściwej pomocy przez społeczność forum – wynika to ze sportowej tematyki forum. W ankiecie mogą się znaleźć informacje o cechach fizycznych forumowicza (wieku, wzroście, wadze, wymiarach), a także fotografie sylwetki. Ponadto ankieta obejmuje informacje o stosowanej diecie i suplementacji, rodzaju prowadzonego treningu i uprawianych sportach, doświadczeniu oraz celach, jakie chce się osiągnąć, lub funduszach, którymi się dysponuje.

Część wątków regulaminowych zawiera elementy *instrukcji*. Zwykle dotyczą one prawidłowego rozpoczynania nowego wątku, wówczas znajdują się tam informacje o charakterze metatekstowym, np. opis prawidłowej konstrukcji tytułu wątku lub postu inicjującego wątek etc.:

- (15) 1: Zakładamy dziennik treningowy : nazwa powinna wyglądać wg schematu: ‚NICK’ / DZIENNIK – ‚dowolny podtytuł (np „sila..” lub „sylwetka..” a moze „walka..”)’.

Zdarza się także, iż wątki regulaminowe zawierają komponenty paratekstowe, stanowiące jedynie zapowiedzi innych tekstów (Loewe 2007), np. listę hiperłączy do stron internetowych lub wątków na forum, z którymi każdy użytkownik powinien się zapoznać. Jest to istotne dla wielu działów, ponieważ pozwala użytkownikom zdobyć podstawowe informacje na temat zagadnień, których dział dotyczy. Rozwiązanie tego typu zapewnia również porządek w dziale, gdyż taka lista zwykle zawiera odpowiedzi na wiele częstych i podstawowych pytań zadawanych przez początkujących użytkowników forum. Omówione komponenty w swej strukturze są zbliżone do innego gatunku, tj. katalogu.

W tekstach tego typu mogą również znajdować się informacje, że publikowanie treści na forum jest jednoznaczne z akceptowaniem regulaminu. Umieszczenie takiej formuły jest istotne z prawnego punktu widzenia i obliguje każdego forumowicza do przestrzegania regulaminu:

- (16) Wchodząc do działu i pisząc nowy temat lub odpowiedź jest równoznaczne z zaakceptowaniem regulaminu i zasad panujących w dziale.

W wypadku działów, w których znajdują się treści mogące znacząco wpływać na zdrowie, pojawiają się adnotacje wskazujące, że porady umieszczane na forum

mają jedynie charakter informacyjny. Chodzi o tzw. *disclaimer*, czyli odrębny gatunek mający za zadanie chronić nadawcę m.in. przed odpowiedzialnością prawną. Ponadto takie fragmenty tekstu są wyróżniane pismem pogrubionym oraz wersalikami. Podobnie jak w tytułach wątków nie pogwałca to zasad netykiety, a jedynie służy wyróżnieniu najważniejszych informacji:

- (17) PORADY UDZIELANE W TYM DZIALE MAJĄ JEDYNNIE CHARAKTER INFORMACYJNY. OSOBY UDZIELAJĄCE PORAD NIE BIORĄ ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA SPOSÓB W JAKI ZOSTANĄ ONE WYKORZYSTANE. STOSUJĄC SIĘ DO UZYSKANYCH PORAD DZIAŁASZ NA WŁASNĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ;
- (18) PAMIĘTAJ, ŻE W PRZYPADKU PRZEDŁUŻAJĄCYCH SIĘ DOLEGLIWOŚCI NALEŻY ZAWSZE ZASIĘGNAĆ SPECJALISTYCZNEJ PORADY (LEKARZ MEDYCYNY RODZINNEJ / LEKARZ SPECJALISTA), A PORADY UDZIELANE NA TYM FORUM MAJĄ JEDYNNIE CHARAKTER INFORMACYJNY!

Ponadto zamieszczenie takiej informacji sprzyja zwróceniu uwagi użytkowników na nieformalny charakter forum, na którym mogą pojawić się błędne treści, umożliwia także zdjęcie z forum odpowiedzialności za ewentualne straty spowodowane zastosowaniem się do publikowanych tam rad.

Na końcu tekstu regulaminowego mogą znajdować się formuły końcowe, które są fakultatywne i nie muszą współwystępować z formułami początkowymi. Formuły końcowe mogą przyjmować formę pożegnania, zachęty do korzystania z działu lub pozdrowień:

- (19) To by było na tyle. Pozdrawiam i zapraszam do dyskusji;
- (20) HAVE FUN!

Częsty brak formuł końcowych również wynika z przejmowania funkcji ramy tekstowej przez interfejs.

Wnioski

Wątek regulaminowy jako byt genologiczny może być bezpośrednią pochodną regulaminu, czyli „spisu reguł postępowania obowiązujących w grupie osób, instytucji czy organizacji” (Zaśko-Zielińska, Majewska-Tworek, Piekot 2008). Regulamin działu byłby wówczas odmianą gatunkową regulaminu, która może stanowić jego wzorzec alternacyjny, ponieważ w stosunku do wzorca kanonicznego regulaminu obserwujemy liczne zmiany w aspekcie strukturalnym, przede wszystkim

odmienny sposób organizowania tekstu. Podobieństwa do kanonicznego regulaminu przejawiają się głównie w jego funkcji pragmatycznej – regulamin działu również służy do regulowania pewnych obszarów życia, w tym wypadku komunikacji na forum dyskusyjnym. W pewnych wariantach regulamin działu funkcjonuje również jako wzorzec adaptacyjny, ponieważ może czerpać z wielu różnych gatunków – zawiera komponenty obce regulaminowi, a pokrewne innym gatunkom: katalogowi, instrukcji, disclaimerowi etc. Świadczy to o hybrydyzmie gatunkowym regulaminu działu. Z pewnością hybrydyzm ten miał duży wpływ na kształtowanie się tego gatunku.

Istotne różnice występujące między analizowanymi regulaminami działów a regulaminem klasycznym (nieinternetowym) mogą również wskazywać na to, że regulamin działu jest odrębnym gatunkiem, który – ze względu na zbliżoną funkcję pragmatyczną – zapożyczył nazwę gatunkową z typu tekstu urzędowego. Za tą hipotezą może przemawiać także fakt kształtowania się regulaminu działu w innym niż w wypadku regulaminu urzędowego środowisku medialnym. Hipoteza ta wydaje się prawdopodobna w świetle ustaleń teoretycznych dotyczących hybrydyzmu gatunkowego, w myśl których łączenie się ze sobą różnych typologicznie tekstów jest jednym z przejawów procesów gatunkotwórczych.

Cytowany materiał badawczy

- (1) http://www.sfd.pl/REGULAMIN_DZIA%C5%81U__ANKIETA-t439863.html.
- (2) http://www.sfd.pl/Regulamin_zasady_zamieszczenia_bada%C5%81_i_publicacji-t1093550.html.
- (3) http://www.sfd.pl/REGULAMIN%2C__ANKIETA_DZIA%C5%81U-t473858.html.
- (4), (11), (18) http://www.sfd.pl/REGULAMIN_DZIA%C5%81U_ZDROWIE,_URODA-t1055934.html.
- (5), (8), (12) http://www.sfd.pl/!!!__WITAMY__PRZECZYTAJ!_ZANIM_ZALOZYLSZ_TE_MAT_!!!-t441125.html.
- (6), (13), (16) http://www.sfd.pl/Przeczytaj_zanim_zalozysz_temat__REGULAMIN-t676024.html.
- (7) http://www.sfd.pl/REGULAMIN%2C__OBOWIĄZKOWA__ANKIETA__ALBO__BAN_%21%21%21-t501693.html.
- (9), (17) http://www.sfd.pl/%5D%5D%5D__ANKIETA_%5B%5B%5B__%2F__REGULAMIN_DZIA%C5%81U_DOPING-t909463.html.
- (10) http://www.sfd.pl/%2A%2A%2A__REGULAMIN_DZIA%C5%81U%2C__ANKIETA%2A%2A%2A-t817850.html.
- (14) http://www.sfd.pl/Regulamin_i_ANKIETA_dzialu_Junior_SFD_-t816238.html.
- (15) http://www.sfd.pl/REGULAMIN__DZIENNIKI_TRENINGOWE_DLA_POCZĄTKU_JĄCYCH-t324802.html.
- (19) http://www.sfd.pl/POST_ORGANIZACYJNY_DZIA%C5%81U_REGULAMIN_-t419634.html.
- (20) http://www.sfd.pl/REGULAMIN__DZIENNIKI_TRENINGOWE_DLA_ZAAWAN_SOWANYCH-t553046.html.

Literatura

- BARTMIŃSKI J., NIEBRZEGOWSKA-BARTMIŃSKA S., 2012, *Tekstologia*, Warszawa.
- BULISZ E., 2015, *Gazeta z kolekcji utkana*, [w:] eadem, M. Wojtak (red.), *Porozmawiajmy o gatunkach artystycznych i użytkowych*, Lublin, s. 151–164.
- KARWATOWSKA M., JAROSZ B., 2013, *Forum internetowe, czyli (cyber)komunikacja o ograniczonym zasięgu społecznym*, „Polonica” XXXIII, s. 109–121.
- KITA M., 2016, *Językoznawcy wobec badań języka w Internecie*, „Artes Humanæ” 1, s. 111–124.
- KRAUZ M., 2016, *Hiperstruktura, klastry tekstów czy dyskurs krytyczny – recenzja prasowa w grupie tekstów towarzyszących*, [w:] B. Witosz, K. Sujkowska-Sobisz, E. Ficek (red.), *Dyskurs i jego odmiany*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, nr 3460, Katowice, s. 261–278.
- LOEWE I., 2007, *Gatunki paratekstowe w komunikacji medialnej*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, nr 2513, Katowice.
- NARUSZEWICZ-DUCHLIŃSKA A., 2014, *Nowe media a nowe gatunki – wstępna charakterystyka genologiczna internetowego forum dyskusyjnego*, „Postscriptum Polonistyczne” nr 2 (14), s. 27–38.
- PÜSCHEL U., 1997, „Puzzle-Texte“ – Bemerkungen zum Textbegriff, [w:] G. Antos, H. Tietz (red.), *Die Zukunft der Textlinguistik: Traditionen, Transformationen, Trends*, „Reihe Germanistische Linguistik”, t. 188, Tübingen, s. 97–108, [on-line:] <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110940831.27/html>.
- SANTINI M., 2007, *Characterizing Genres of Web Pages: Genre Hybridism and Individualization*, [w:] R.H. Sprague Jr. (red.), *Proceedings of the 40th Annual Hawaii International Conference on System Sciences*, Los Alamitos, California – Washington – Tokyo, [on-line:] <https://doi.org/10.1109/HICSS.2007.124>.
- SKWARCZYŃSKA S., 1965, *Wstęp do nauki o literaturze*, t. 3, Warszawa.
- WITOSZ B., 2001, *Gatunek – sporny (?) problem współczesnej refleksji tekstologicznej*, „Teksty Drugie” nr 5, s. 67–85.
- WOJTAK M., 2004/2008, *Wzorce gatunkowe wypowiedzi a realizacje tekstowe*, [w:] D. Ostaszewska (red.), *Gatunki mowy i ich ewolucja*, t. 2: *Tekst a gatunek*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, nr 2193, Katowice, s. 29–39; przedruk w: D. Ostaszewska, R. Cudak (red.), *Polska genologia lingwistyczna*, „Zagadnienia i Problemy Współczesnej Genologii”, Warszawa, s. 353–361.
- WOJTAK M., 2011, *Osobliwe byty gatunkowe i tekstowe w ich uwikłaniach komunikacyjnych*, [w:] D. Ostaszewska, J. Przyklenk (red.), *Gatunki mowy i ich ewolucja*, t. 4: *Gatunek a komunikacja społeczna*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, nr 2845, Katowice, s. 44–56.
- ZĄSKO-ZIELIŃSKA M., MAJEWSKA-TWOREK A., PIEKOT T., 2008, *Sztuka pisania: przewodnik po tekstach użytkowych*, Warszawa.

Internet Forum Rules. Structural Determinants of a Genre Pattern Summary

The purpose of this article is to describe the genre identity and components of the structural aspect of the genre pattern of internet forum rules, taking into account the newest genological theories related to genre hybridism and genre-formation processes occurring in texts. The methodology of research uses the methods of genological analysis based on the theory of Maria Wojtak. According to this theory, the analysis of the structural aspect is one of the key elements which make it possible to define the genre identity of the text. The research material consists of twenty-two texts from the Sports Internet Forum, which perform the function of regulating and determining the principles of communication on the forum, and which are called the 'forum rules' by the users. In its pragmatic aspect, such rules refer to the official genre of regulations, and it may either represent its alternation or adaptation pattern, or function as an independent genre.